

ЗДРАВΟΣЛОВИЕ

ЛѢКАРСТВАТА.

Лѣкарствата изобщо са почти сички отровителни, чрезъ което си свойство произвеждатъ повече зло отъ колкото добро. Тѣ, каквото и да е специалното имъ дѣйствиe, даватъ обикновенно два разреда признаци, противоположни едни на други; признаци, които Ханеманъ нарича *първични* и *вторични*: първични са тѣзи, които се явяватъ изъ начало; вторични са тѣзи, които подиръ първичните се явяватъ подъ една съвѣзмъ противна форма и които Ханеманъ отдава на една проста органическа реакция.

Сичко, що знайме за положително на едно лѣкарство, е това, дѣто, ако то изъ начало произвежда дрисжкъ, подирѣ си води запоръ; напротивъ, ако то изъ началото спича, сетѣ произвежда дрисжкъ. Лѣкарствата, които изъ начало докарватъ сухота на носа и на гръклана съ пораждане на една суха кашлица, изъ послѣ тѣ ще произведатъ влага и хрочки; други, напротивъ, ще извършатъ съвѣзмъ противното. Нахождатъ се лѣкарства, които изъ първомъ намаляватъ ударите на кръвообръщението, а послѣ ги ускоряватъ; коги други изъ първомъ ги ускоряватъ, и послѣ ги намаляватъ. Съ една дуна, горѣ долу сички лѣкарства обематъ въ себе си признаци противоположни едни на други, подобни съ появяването на болестите: студено и топло, или топло и студено. Опиума (афиона) напримѣръ, който изъ начало приспива, изъ послѣ произвежда безжние; коги кафето изъ начало разбужда, а изъ послѣ докарва принудителенъ съпъ.

Тѣзи два лѣка, които са познати почти отъ сѣкиго, иматъ *двойното това дѣйствие*, както казахме, подобно съ това на *естествените болести*, подъ първични и вторични признаци. Тѣй, въ една болестъ, не е достаточено лѣкарството да има само признаци точно подобни, омиопатически, но още то трѣба да бѣде съотносително съ появителния редъ на болестта, т. е. да отговаря по дѣйствието си съ първичните и вторичните признаци на болестта.

Напримѣръ: нѣкой си се оплаква отъ безжние; той е безпокоенъ, обича да говори, има червенина по лицето и студенина къмъ краищата, прч. и прч. Тукъ главното е безжнието. Като кое отъ двѣте горни лѣкарства ще бѣде по-подобно да му спомогне? Явно че това, което отговаря по дѣйствието си съ първичните и вторичните признаци. Чрезъ изследване на болния указва се, че това безжние му е дошло подиръ едно сжнливо сжстояние отъ единъ день или два дни, и прч. Следователно, лѣкарството, що отговаря на тѣзи признаци, е опиума, а не кафето.—Единъ другъ боленъ, напротивъ, се нахожда въ едно скрѣбно настроение; той е отмалѣлъ и го тегли на сжнь; още е затѣгнатъ отъ долу, студено му е, и е подъ едно недобро нервическо положение, прч.; но сичко това има началото си отъ една весела лудостъ.... Тукъ сжвсѣмъ противното се оказва. Въ по-горнята случка бѣше безжнието, тукъ --сжнливостта; тама началото бѣше сжнливостта, тукъ безжнието. Следователно, кое е лѣкарството що подобава? Явно е, че кафето, пснже то отговаря по дѣйствието си съ първичните и вторичните признаци на болестта. Следователно, физиологическите дѣйствия на лѣкарствата трѣба да бѣдатъ подобни по развитието си съ тѣзи на болестта. Тука е деликатността на омиопатическото изкуство, да може да схвати лѣкаря цѣлокупността на болезнавите признаци и ги уподоби съ тѣзи на едно подходящо лѣкарство. Въ подобенъ случай много пѣтя дозата, че била малко по-

голѣма или по-малка, не значи нищо; дѣйствието почти е едно и сѣщо.

По дѣйствието на лѣкарствата, чрезъ голѣма и малка доза, се указва, че дѣйствието отъ голѣма доза произвежда почти сѣкога признаци такива, които падатъ сѣвѣршено протизни на тѣзи, що малката доза, отъ сѣщото лѣкарство, може да произведе. На-примѣръ, ипеката, чрезъ една голѣма доза, произвежда бжлвочъ, чрезъ една малка тя го унищожава, т. е. бжлвоча произведенъ отъ ипеката чрезъ една голѣма доза, преминува отъ сѣщото лѣкарство подъ една малка доза. Тжй болестта, която може да има тѣзи признаци, що ипеката, чрезъ голѣма доза, може да произведе изцѣло вжрху единъ здравъ человекъ, се лѣкува съ ипеката посредствомъ една малка доза, т. е. омпатическа.

Основата на омпатическите лѣкарства е опита вжрху здравите хора. По тозъ физиологически законъ начинъ се приспособяватъ тѣхните дѣствия, които, добрѣ употреблени, произвеждатъ, при една нищожна доза — почти вжображаема — такова следствие, което става удивително.

Най-доброто лѣкарство на една болестъ се нахожда тамъ, дѣто тая болестъ се развива и се развива най-много. Дѣто ендемически сѣществуватъ нѣкои болести, тамъ, види се, провидението да е развждило въ най-изобилно количество средствата, които може да бждатъ полезни за излѣченнето на тѣзи болести. Но това сѣвпадение може да зависи отъ едно необходимо климатерическо влияние, което, въ едно и сѣщо мѣсто, като дѣйствува едновременно вжрху растениата, животните и хората, сѣтворява въ тѣхъ нѣкакви по подобие елементи, чрезъ дѣйствието на които само може да даде нѣкой едно тжлкуване за добрите следствия на този родъ страдания. Каквото и да кажемъ, това сѣвпадение сѣществува въ природата. Тжй, на-примѣръ, *дулкамарата* (билка), която се употреблява най-паче за болести, които се са при-

добили отъ едно стоение въ хладно и влажно мѣсто, обича мѣста хладни и влажни. *Акоитта* (билка); напротивъ, който расте по върховете на планините, отговаря най-паче на болести, които са отъ естество чисто разпалително, понеже силците тѣлослужения на планинските жители са разположени къмъ подобни болести. *Нуксъ-воликата*, която често се показва полезна въ дисентерииите и въ злѣчните трѣски, се ражда въ Индия, дѣто сѣществуватъ най-много този видъ болести. Самото лѣкарство чрезъ което са можли да излѣкуватъ полския келъ е *ликоподиума*, който е най-изобилень въ Полша. Цедрона (*cédron*), това чудесно противоядие противъ ядовитата отрова на кротала, не се нахожда никадѣ на други мѣста, освенъ тамъ, дѣто се намира тази опасна змия, и прч.

Тайните на природата са многочисленни; едно добро наблудение отъ наша страна може да ни открие закона, по който тя върше своите целебни дѣйствия и по който само човекъ може да се освѣти като какъ трѣба да дѣйствува; по пътя на природните постѣпки, той ще намѣри пътя на своите. По горните примѣри, които са въ безкрайно изобилие, природата ни показва, че елементите, които се нахождатъ подъ едно и сѣщо климатическо положение, са помежду си подъ едно солидарно дѣйствие, т. е. че ако нѣкои изъ между тѣхъ се повредятъ, други изъ между тѣхъ може да ги поправятъ, стига да можемъ да узнаемъ като кои са тѣзи спомагателни елементи.

Каза се, че *дулкамарата* расте и се развива въ едно влажно и хладно мѣсто; това хладно и влажно мѣсто произвежда често между хората болестъ, която се лекува чрезъ динамическата сила на това растение, което се развива въ това сѣщо мѣсто: силата на единъ предиѣтъ, придобита отъ това влажно и хладно мѣсто, лѣкува тая болестъ, която то поражда. *Акоитумъ*, който расте по сухите планински мѣста, лѣкува разпалителните болести, които се пораждатъ

въ жителите на сѣщите тѣзи мѣста. Двама болни, които боледуватъ отъ една и сѣща епидемическа болестъ, изискуватъ разни лѣкарства по причина на тѣхното нееднакво тѣлосложение. Напримѣръ: епидемическата болестъ е холерата, но двамата болни се находдатъ въ едно противоположно сѣстояние: силно и слабо; този, който е силенъ и съ тѣлосложение добро, се приближава къмъ планинистите хора: нему подобава *вератрумъ албумъ*, понеже това растение се намира по южните планинисти мѣста; на втория, който е безсиленъ и отъ дълго време изнемощенъ, подобава *арсеникумъ албумъ*, понеже то отговаря на положението му. Следователно, лѣчението се извършва по силата на едно подобие. Това е едно явно доказателство, че не може да бѣде едно и сѣщо лѣкарство не само за сичките болести, но за една и сѣща още болестъ. „Наблюдението, разсѣждението, опита, ни казва Ханеманъ, ме накараха да изнамѣря, че въпреки поставените аллопатически правила, вървежа, който трѣба да следваме за да се добиеме съ едно истинско излѣчение, още бързо, лесно, трайно и вѣрно, се сѣстои да изберемъ за всѣки личенъ болезненъ случай едно такова лѣкарство, което да е въ положение да произведе отъ само—себе си едно подобно страдание на това, що се изисква да излѣкува“.

Ипократъ дѣйствително е казалъ: „бжлвоча лѣкува бжлвоча“, което е едно и сѣщо съ „подобното лѣкува подобното“, що по отъ сетнѣ изрече Парацелсъ. Опита да се изследватъ лѣкарствата върху здрави хора, като какви признаци ще произведатъ, е опитъ отъ положителна основа; той е непогрѣшимъ, стига лѣкаря да умѣе да сполучи точното лѣкарство, което напълно, въ всѣко отношение, да подобава съ признаците на болестта; нѣщо, което изисква голѣма практика, сериозно занятие и непрестанно прилѣжаніе: тая е причината дѣто омиопатиата е отвратителна на аллопатите.

За сполуката на едно лѣкарство въ една болестъ, сжществува още единъ избирателенъ начинъ, начинъ който зависи отъ наблудението чрезъ микроскопа на елементите, които произхождатъ отъ болните части. Този начинъ за пръвъ пътъ се откри отъ нѣкой си лѣкаръ омиопатъ, на име Брунеръ. Ето той що казва въ своето сжчинение относително до това:

„Азъ видѣхъ, казва той, въ пикочта на болните да се находатъ органически отломки, които движението на органическото разложение влѣче; болезнавите елементи произхождатъ отъ бѣлиа или черниа дробъ, отъ пищеварителниа или пикочниа каналъ и други; нѣкои произхождатъ отъ главниа мозжкъ, отъ грѣбначниа мозжкъ, отъ мисците, отъ костите, отъ кожата; тѣ като обикалятъ сичките части на организма, се изхвърлятъ чрезъ пикочта, дѣто сѣкога лѣкаря може да ги разгледа, схвати и уничтожи“.

По-долу още казва: „Въ пикочта се нахожда влѣчката, млѣкото, крѣвта, мазнината, гнойта, желатината, албумината, туберкулозни частици, както и разни малки микроскопически животинки, хлоридните, сулфатните, отъ аммониакъ, варъ и сода елементи; тя сждържа лѣкарствата, както и отровите, които може да са влѣзли въ организма; тя обема тоже, споредъ моите изследвания, произходящите елементи отъ болните органи; тя служи да изхвърли изъ организма вредителните влаги, както и употрѣбените отломки отъ нашиите органи“.

„Лѣкарствата, които унищожаватъ болните елементи, що се находатъ въ пикочта, трѣба да иматъ това преимущество: да отдадатъ здравието на болниа по единъ бързъ и траенъ начинъ“.

Следователно, споредъ него, пикочта сждържа изходящите елементи изъ болните органи; тѣзи вещества, които са въ положение да унищожатъ находящите се въ пикочта елементи, дадени отъ вжтрѣ, ставатъ лѣчително средство.

Това преминаване на болни отломки въ пикочта се зачиташе и отъ древните, въ които науката не бѣше тѣй развита. Тѣ считаха саполивата лига въ пикочта като една болезнова материя, отъ която произхожда болестта. По тѣзи данни, види се, че най-малкото неразположение, произвежда нѣкакви болезнени отломки въ пикочта; когато не бждатъ предварени въ унищожението имъ, болестта се усилва и тѣ ставатъ сжобразни съ тѣлесното положение. Не са следователно микробите, които произвеждатъ болестта, но е тѣлесното положение. Тѣй, една болестъ ако отъ начало не се измѣни въ по-добро, а отиде отъ зло на по-зло, тя зема смъртенъ край, ако не дойде нѣкое дѣйствиe да измѣни този нейнъ вжрежъ въ едно по-добро положение.

Че пикочта обема зародиша на болестта е веке доказано отъ опитъ. Чрезъ инжекции на домашни зайци съ холерична пикочъ, Бушардъ сполучи да произведе холерически признаци, като: крампи, диариа, холерина и прч. Чрезъ нормална пикочъ нѣма никакъ подобни признаци. Тѣй, холерическата пикочъ, инжектирана на домашни зайци, произвежда холерически признаци, коги нормална пикочъ, инжектирана по сжщия начинъ, не произвежда нищо. Следователно, при подобни данни не трѣба ли да се заклучи, че нахождането на отломки отъ болни органи въ пикочта е дѣло доказано?

По-горѣ споменахме, че тамъ дѣто сжществуватъ мѣстни болести, тамъ се нахожда най-доброто лѣчително лѣкарство за тѣхъ. Още каза се, че лѣкарствата иматъ противоположни дѣйствиа едни на други, т. е. че признаците произведени отъ едно лѣкарство, се унищожаватъ отъ сжщото лѣкарство дадено подъ едно високо разложение (dilution), напимѣръ: ако едно третю разложение отъ *хамомила* произведе нѣкакви болестни признаци, то сжщото това лѣкарство подъ едно високо разложение (20) ги унищожаватъ. По-

добно едно дѣйствие принудително ни води къмъ естественото това заключение: че тамъ дѣто сѣществува злото, сѣществува и доброто; че злото може да стане добро. Види се, че разложението като изменява свойството на лѣкарството, изменява и дѣйствието му, което остава почти независимо; понеже кафето, що ежедневно приемъ, употребено омиопатически, произвежда напълно своето дѣйствие. Солта (chlorure de sodium), безъ която не можемъ никакъ, употребена омиопатически произвежда тоже напълно своето дѣйствие. Да ли не може да се укаже подобно едно дѣйствие и въ болезнениа зародишъ, който се нахожда въ пикочта въ отломките на болните органи, или въ нѣкое материално произведение на боленъ нѣкой органъ?

Пастіорова начинъ относително до лѣкуването на бѣса не е ли подобно едно нѣщо? Чрезъ пресаждането той изменява свойството на вируса, който отъ вредителенъ става предвардителенъ и сѣхранителенъ. Кохъ, ако не сполучи съ своята лимфа за охтичавите, главната причина е, че тя не бѣше тѣй изтънена, дѣто да си измени свойството — отъ вредително да стане лѣчително; още тя не бѣше изопатическа, тя бѣше една и сѣща за сичките болни. Нейното дѣйствие бѣше твърдѣ силно; на мѣсто да обори и намали охтичавиге признаци, тя ги изострѣше повече, и болните бѣха принудени по тозъ начинъ да погинатъ по скоро, отъ колкото да оздравѣятъ.

Въ отношение на отломките отъ болните органи, които се нахождатъ въ пикочта, единъ писателъ, на име М. Конанъ, като разлага пикочта подъ една висока дилуция, я употребява на сѣщите болни съ превъзходенъ успѣхъ. „Много пакъ, казва той, дадохъ личната динамисана пикочъ и успѣха потвърди моите възгледи. Нека моите сѣбратя, като надвиатъ предразсѣждѣщите си, произведатъ тѣзи опити, въ които навѣрно ще сполучатъ. Азъ ще имъ кажа:

бждете благоразумни. Омопатическото*) лѣчение е едно хероическо лѣчение, което изисква да бжде употребено на време, въ начало на болестта. Не забравяйте, че по-сетнѣ става твърдѣ кжсно. Навѣрно по-сигурно бива излѣчението на една болестъ, додѣто е въ зародипа си, отъ колкото когато тя е подъ едно сжвжршенно развитие. Азъ не зная никое друго лѣчително средство освенъ това, което да може да измени на здраво едно живеничево, канцероово или друго разположение, ощо да му препятствува да се увеличи и развие“.

„Съ употреблението на омопатическите дѣйствия, на първо мѣсто стои зазлѣването. Следователно, този, който ги предписва, трѣба да ги употребява подъ високо разложение. Изобщо, азъ се намирамъ добрѣ съ 200-то разложение**), или двѣ зржнца напоени отъ едно разложение на омопатическо произведение, и това го давамъ единъ пжтъ въ недѣлята; въ другите дни си служа съ омопатически лѣкарства, тѣзи които подобаватъ на положението: тжй, азъ поставямъ, по между омопатическото лѣчение, едно омопатическо дѣйствие, което азъ считамъ като дѣйствие по-направо и по-основателно, но тоже и по-опасно, ако то не е достаточено разложено“.

За потвърждение на горните излагаме единъ личенъ случай на сжщия писателъ, случай отъ който правимъ едно кратко извлѣчение:

„Въ 1880 година, паднахъ, казва той, подъ единъ *силенъ ревматизмъ въ ставиците*, който начна съ една периодическа трѣска, която дохождаше денемъ по пладнѣ и нощемъ по среднощъ съ безсжние и бжлнуване. Азъ се лѣкувахъ самъ; ревматизма ми въ продължение на единъ месецъ премина, но нощната трѣска остана безъ да може да изчезне. Ката нощъ по среднощъ ще се разбуда съ мисжлта като какъ

*) Така той нарече лѣкуването чрезъ болестни отломки отъ организма, което трѣбва да различаваме отъ думата «омопатически».

**) Този лѣкаръ прави своитеразложениа едно кжмъ три, а не едно кжмъ сто, както обикновенно е прието.

да се излѣкувамъ; сутрена ставахъ смазанъ и уморенъ. Седемъ часа преди трѣската азъ земахъ кога сулфато, кога вино съ кинкина, кога вода отъ Валсъ (Saint-Dominique), кога арсеникъ, споредъ показаниата. Чрезъ тѣзи разни лѣкарства добивахъ едно временно облекчение, безъ обаче да мога да се излѣкувамъ. Подиръ една годишна борба, като употрѣбихъ повечето лѣкарства, които се препорѣчватъ въ подобна случка, азъ сполучихъ да спечеля съня си чрезъ морските бани, което не отиде за дълго време. Като не можихъ да спя освенъ единъ или два часа презъ нощта, то отпаднахъ и начнахъ да слабнѣя толкова, дѣто трѣбаше да остава медицинското си занятие. Тѣжъ като се бѣхтѣхъ съ мисль като какви средства да употрѣбя, дойде ми на умъ за отломките отъ болните органи въ пикочта и си помислихъ, че тѣ, попити омиопатически, или по-добрѣ омиопатически, може да произведатъ една реакция, която да бѣде въ полза на болестта ми. Наконецъ азъ се решихъ да опитамъ този начинъ върху мене си; въ 30—40 драма вода тургамъ нѣколко капки отъ пикочта си и я изпивамъ една сутрена; идущата нощъ *трѣската* дойде съ сичката си сила: трѣпки, студъ, огнь, потъ и безсъние. Това бѣше едно омиопатическо зазлѣване, съ което се умножаваше слабостта на пищеварителния каналъ и производението на газовете въ него. Това показваше, че лѣкарството бѣше твърдѣ силно; следователно, дилуциата му трѣбваше да се възкачи до едно такова число, 200, дѣто да не ми произвежда неприятности.

Подиръ такова едно разложение азъ можахъ да приема лѣкарството безъ да усетя никакво неудобство. Въ продължение на 15 дни азъ се преобърнахъ и за едно малко време азъ придобихъ сила и се поправихъ съвършено“

Подиръ Парижкото обсадно положение отъ Германците, майката на същия Д-ръ Конанъ се разболява отъ една непрестанна кашлица съ трѣска, потъ

и кръвоцліутие, и прч.: съ една дума болестта имала сичките признаци на една охтика. Лѣкарствата, които са указали съ разложително дѣйствиe на отломките отъ болните органи въ пикочта, са били: *русъ-токсико дендронъ, брионна и меркуръ солубилисъ*. Една 200 дилуция отъ пикочта съ помощта на горните лѣкове е била достаточна да възстанови здраието на майка му.

Отъ казаните до тука можемъ, безъ никакво сжмнѣние, смело да заклучимъ, че динамическото положение на болестта изчезва чрезъ неутрализациата на една подобна лѣчителна сила.

Какво нѣщо е лѣчителния магнетизмъ и какъ той лѣкува болните?

На конецъ магнетизма влѣзе въ реда на науки-те; всичките академии го припознаха; той се практикува съ успѣхъ въ всичките болници; Белгийската камара взе подъ внимание практиката му. Тая превъзходна наука, това поучение толкова полезно за човещината е вече запазено отъ шарлатанизма и отъ тѣрговските експлоатации.

Но ако многото и неотречими дѣйствиа, които сжставляватъ магнетическото лѣчително поучение, конечно са влѣзли въ кръга на науката, тѣ иматъ още нужда да се проумѣятъ и приематъ отъ публиката и особно отъ болните, кжмъ които тѣ особно се отнасятъ.

На тѣзи отъ магнетизаторите, които се са борили и са страдали за тѣржеството на тая блѣскава истина, се пада длжността да я направятъ и поставятъ обща.

Тая е мисиата, чрезъ която се надѣваме, като публикуваме следуиущите нѣколко реда, да можемъ да постановимъ ясно магнетическото лѣчително учение, което е истинската естествена медицина

I.

Жизнената електрика.

Науката доказва, по единъ неоспоримъ начинъ, съществуването на единъ токъ или на една сила, която се преобръща въ нервите, както кръвта въ артериите и въ вените. Тая сила прилича, безъ да е съща, на материалната електрика; тя има сходство съ жизнените закони; съ една дума тя е една животна електрика. За това се именува и жизнена сила; назовава се още и *нервически токъ*, но изобщо *електрика* или *жизнена енергия*.

За да се довѣримъ въ съществуването на тая сила достатъчно е да откриеме една нерва и да я поставимъ въ отношение съ иглата на единъ галванометръ, на която отклонението белѣжи силата на течението.

Може също да си послужимъ съ галванометра на Гефа, който е разподѣленъ на милиампери, както и съ бусолата; чрезъ прекарването на пръста си надъ стѣклото, което ги покрива, може нѣкой да отклони магнетическите игли на тѣзи два инструмента.

Нѣма да излагаме тукъ сичките прекрасни опити, които показватъ чувствителното отклонение, даже въ разстояние, на иглата въ единъ галванометръ, подъ електрико-нервическото влияние опредѣлено отъ човеческата *воля*; ще кажемъ само, че жизнената електрика е днесъ нѣщо най-добръ доказано физиологически.

Електриката или жизнения дѣецъ е единъ образъ отъ дѣятелността на едно жизнено видоизменение въ организма.

Сичките живи същества притежаватъ тѣзи сила, но въ сички въ съща една степенъ, ни въ също едно количество; понеже, напимъръ, както съществуватъ хора, въ които се нахожда по-вече кръвъ отъ другите, тѣй също се нахождатъ хора, които са слабдени съ по-вече жизнена електрическа сила.

Науката ни е доказала, че сѣкога, когито една сила се проявява въ едно тѣло, тя може да се предаде; отъ това се постановява, че дѣятелността или жизнената сила се предава отъ човекъ на човека.

Способността на жизненото предаване се развива и се увеличава чрезъ практиката. Грѣшка е да се вѣрва, че тя намалява съ възрастта; жизнената сила не остарява; следователно, магнетизирането е едно и сѣщо, каквато и да бѣде възрастта. Обучения магнетизаторъ чрезъ една дълга практика, добива една по-голѣма леснота относително до жизненното изпущане и сжредоточие, още има едно душевно влияние, едно по-силно уметвенно схващане, което става въ него като едно шесто чувство.

На такава една степенъ трѣба да достигне единъ магнетизаторъ, за да може да лѣкува съ увѣреностъ болните, които дохождатъ при него.

II.

Магнетическото дѣйствие.

Силата на магнетическото дѣйствие е сѣкога споредъ жизнената дѣятелностъ и споредъ суммата на волята, що притежава магнетизатора.

Магнетизатора електрисанъ *по-вече*, предава отъ своята сила на болния който е сѣкога *по-малко* електризиранъ. по силата на наклонността къмъ равновесието на естественните сили. Взета отъ тая гледна точка, магнетизациата е електро-жизненото влияние, което човекъ упражнява *своеволно* върху подобния си.

Що може да направи възлагането на ръката?

Електро-нервическото дѣйствие ни обяснява по единъ чистъ и ясенъ начинъ сичката сила на възлагането на ръката, или ако обичате, жизнеността на ръката. Този органъ ни представява чрезъ своята организация най-сгодните условия за упражняването на прикосновението, по своята прикосновителна

чувствителностъ. Дѣйствително, въ ржката се нахождатъ многочисленни нерви, които са водители на жизнената електрика и чрезъ които електро-жизнените сношения ставатъ непосредствено между болния и магнетизатора.

Следователно, лесно може да се узнае, че *вжзлагането на ржката*, тѣзи спомагателница на *волята*, може да улесни жизненото предаване.

Но нахожда се нѣщо по-вече въ магнетическото дѣйствие, нахожда се намесването на една *душевна сила*. *Волята*, казваше Вацъ Хелмонтъ, е първата сила; ние казваме, че предаването на мисълта е втората. Дѣйствително, не е достатъчно само да иска нѣкой, за да сполучи въ жизненото лѣчение, но трѣба да знае да управлява мисълта си върху болните органи, и умствено да придобие единъ изгледъ или схващане на тѣхното положение, още да има *намѣрение*, *желание* и *увѣреностъ* че ще може да ги измени.

Трѣба тоже да знае нѣкой да влѣзе въ сжобщение съ природата, да проумѣе откровениата ѝ и да вѣрва въ тѣхъ; този, който вѣрва въ природата, казваше Парацелсъ, придобива отъ нея споредъ величината на вѣрата си. Трѣба тоже да се запознае съ способите и да има довѣрие въ дѣйствителността имъ.

Следователно, въ магнетическото дѣйствие: да знаешъ, да вѣрвашъ и да искашъ, ще каже да можешъ.

III.

Какъ може магнетизма да лѣкува болните?

Сериозните лѣкари не се занимаватъ днесъ вече съ *болестите*; тѣ се занимаватъ съ *болните хора*; индивидуалността първенствува надъ сичко по настоящемъ въ науката.

Болестта, казваше Ем. Шофартъ „*е смутенна животъ*“. Тя е единъ *образъ отъ живота*, казва Д-ръ Виршовъ. Следователно, трѣба да се поставимъ кжмъ страната на живота за да го запазимъ.

Отъ времето на Иппократа до днесъ, сичките сериозни лѣкари припознаватъ, че *природата е която лѣчи*, и че точната целъ на медицината се състои да я спомогне.

Обаче, какъ тя лѣкува? Посредствомъ кой дѣецъ, коя сила тя противодѣйствува на болестта?

Явно е, че чрезъ помощта на жизнената сила.

Следователно, най-доброто средство да спомогнемъ природата, е да обсилимъ, да увеличимъ направлението на жизнения дѣецъ, силния ѝ помощникъ.

Болестта, като е едно смутено жизнено дѣйствие, може да се обори само чрезъ едно редотворно жизнено дѣйствие.

Ако искате да измените жизнеността, казваше Клодъ Бернаръ, трѣба да дѣйствувате *жизнено*. Изисква се една медицина *която живѣе въ живота*, казваше Уфеландъ, германския Иппократъ.

Тѣзи медицина, не е ли жизнения магнетизмъ?

Магнетизацията, дѣйствително, не е освенъ истинското жизнено предаване, унжтено въ организма споредъ законите на живота.

Следователно, магнетизма е най-силния лѣчителенъ дѣецъ всекога, когато природата е безсилна да излѣкува.

Не е ли една лѣчителна сила тая сила, която подновява жизнеността на органите, като имъ предава една *жизнена дѣятелностъ* унжтена въ органическата економиа, споредъ законите на човеческото естество?

Явно е, че навредъ, дѣто противодѣйствуиущите сили са изчерпани, или само разслабени, тамъ болестите са разположени да извършатъ гибелните си развигии. Суммата на съпротивлението, което човекъ полага противъ причините на *епидемическите* или други болести, е следователно споредъ степента на жизнеността или дѣятелността, съ която той е надаренъ.

Що е, прочее, лѣчителния магнетизмъ? То е лѣчително изкуство, което спомага природата чрезъ жизненото предаване.

Това предаване не се превежда въ болния, освенъ чрезъ една приатна топлина, едно облекчение и едно спасително успокоение, едно умножение на силата, на конецъ, изобщо, едно приатно чувство.

Това благотворително дѣйствиe се явява особно въ страданията съ болки, въ ревматизма, напримѣръ, дѣто прѣтото полагане на ржката незабавно дава едно облекчение. Сжщото се случва въ сичките болести.

Не трѣба да се забравя, че всѣко магнетическо полагане на ржката, или по-добрѣ целебно полагане на ржката, е едно прибавление на сила въ болния. Следователно, това е едно силно оржжие противъ первическата немощъ и изтощение.

Чрезъ лѣчението съ магнетизма не се изисква да се произведе сжнь; тукъ не е нуждно ни *ипнотизмъ*, ни *сомнамбулизмъ* ни *внушение*; изисква се просто едно предаване на една жизнена сила, която произхожда отъ магнетизатора, на болния организмъ; сила, която се упжтва къмъ болните органи за да разположи природата да бжде въ сжстояние да противодѣйствува на болестта.

Въ борбата противъ болестта, както въ борбата за живота, силните тжржествуватъ, слабите загиватъ.

Често сме казвали: *жизнената слабостъ: ето неприателя.*

Не са прочутите средства, провжзгласени още неотдавно като *вжзобновители на жизнеността* и докарванци *подмладяване* и *джлгоденствие* отъ които трѣбва да тжрсимъ спасението си за противостоеието на первическата немощъ. Защото, онова, което трѣба да проумѣеме, е, че сѣка жидкостъ или сѣка материална частъ отнета отъ едно живо животно губи непосредствено сичката си жизненостъ и става

неспособна; прочее, възможно ли е чрезъ мъртва материя да възстановимъ живота?

Живота, дѣйствително, неможе да бѣде усиленъ, ни допълненъ, ни замѣстенъ, освенъ чрезъ сѣщия животъ.

Магнетизатора предава именно една жизнена сила на болния; това е единъ истински жизненъ преливъ, упътенъ като помощникъ на природата.

Това е то лѣчителния магнетизмъ; това е подновителната целебна сила *par excellence*; на конецъ, лѣчителното средство, *което живѣе въ живота*.

Викторъ Діударъ.

Магнетически докторъ въ Брикселъ.

Развитието на болестите.

Человекъ, както вътрѣшно, тѣй и вънкашно, зависи сѣвѣршено отъ средината, въ която той е поставенъ. Тая средина е която му доставя необходимата храна за сѣхранение и подкрепление на жизнените му сили. Мисълта зависи отъ предметите, вънкашни или вътрѣшни, що падатъ като впечатление върху чувствителните органи. Входа и изхода на разните хранителни елементи става по тозъ законенъ начинъ, по който се управлява храненето: уподобителните хранителни вѣщи се попиватъ, а тѣзи, които не са, се изхвърлятъ. Крѣвта, която е следствие на смлѣната храна, е солидарна съ дихателните органи, които черпятъ изъ въздуха пречистителните елементи на сѣщата тая крѣвъ. Волното движение не е никога подбудено освенъ чрезъ нуждата на относителния животъ; неволното се присъединява къмъ механическата игра на повлианите вече органи отъ вънкашните двигатели. На конецъ, подкреплението очаква елементите си отъ хранителната способностъ, която лека-полека ги обработва; самата тая хранителностъ придобива сичките тѣзи материи изъ вънкашния свѣтъ. Отъ това явно се вижда че человекъ поч-

ти нѣма собствено съществуване. Той е тѣй втопенъ и забиколень отъ свѣтовните елементи, дѣто всичко показва, че живота му дохожда отъ вжпѣ. Потвърждава се следователно, че живота е следствие на извжршеното съгласие между вжтрѣшния свѣтъ на човека, и вжнкашния свѣтъ на природата; че физиологическото му добро състояние се състои отъ равновесието на вжтрѣшното му състояние съ вжншната средина; че неговото болезнено състояние е следствие на едно развалено равновесие между него и неговата средина.

Тѣй, злото произхожда отъ това, дѣто човеческиа организмъ е престаналъ отъ да бѣде въ хармония съ вжнкашния свѣтъ. Била болестта отъ едно преѣдане, или отъ едно вредително попито вещество; била тя отъ една простудка или отъ една миазма, що ние сме погълнали чрезъ дихателните си органи, или сме я приели отъ единъ заразителенъ вирусъ, какъвто е този на едрата сипаница и на сифилиса: сѣкога ще намѣримъ, че равновесието се поврежда между вази и вжнкашните сили.

Каквото и да бѣде вжнкашното дѣйствие, щомъ то е вредително, то всекога ще произведе едно смущение въ хармонията на жизнените сили; смущение, което, каквото и да е, е между човека и естеството. При сичко туй, това вредително влияние не може да бѣде такова за човека, освенъ подъ единъ чисто динамически начинъ, понеже само нематериалната сила е която чувствува, изжрвомъ, динамическото влияние на една припательска сила къмъ живота. Отъ досещането на болезнената причина стъ жизнената сила, пр изхожда чувствителното изменение и, следователно, смутителните дѣйствия, които влѣкатъ подирѣ си органическите разстройства: този е иерархическия редъ, по който се развиватъ болестите. Тѣй *душевното движение* предшествува *материалната вреда*, която ще каже, че динамическите признаци съществуваатъ преди анатомическите зна-

кове. Това е то, споредъ Ханеманъ, основателния характеръ на сѣка една болестъ, тѣй както опита го показва.

Подиръ досещането, казва Ханеманъ, на болезнената причина отъ жизнената сила, организма се поставя въ несжгласие. Само тогива последната тая се заема да издѣйствува на организма, чрезъ реакцията, неприятните чувства, що той досеща, подъ необикновенните дѣйствиа, що наричаме болести. Следователно, впечатлението остава отъ болезнената причина върху жизнената сила, която послѣ произвежда реакцията чрезъ болестта.

Вкратцѣ, въ началото си злото се явява подъ двѣ отлични фази: едно вънкашно несжгласие, заподирено отъ едно вътрѣшно; едно неравновесие между човека и вънкашния свѣтъ, заподирено отъ едно друго, което се случва въ самото него. За да се изпълне сичко това, трѣбва да се опредѣлятъ трите тѣзи разни явления, що дохождатъ едно подиръ друго, подъ следующите названия: *въсприемане*, *впечатление* и *реакция*. Такива са главните характери на злото преди пораждането на болестта. Следователно, болестта е една реакция противъ болезнения зародишъ, що се е възприелъ изъ вънка.

Злото и неговото средство.

Каза се, че злото, т. е. болестта, произхожда отъ вънъ; неговото свойство е тѣй дълбоко вкорнено, дѣто мнозина го зематъ за нѣщо нематериално. То не произхожда ни отъ пжлнокръвие, ни отъ немощъ, ни отъ лиутината на влажностите. Неговото начало е динамическо. Тѣлото не е никога болно освенъ динамически. Тѣзи, които отказватъ да отдадатъ на болестта една почти нематериална причина, достаточна е да си припомнятъ че сифилитическия вирусъ, който не се вижда, ни хваща, заразява кръв-

та и преминува въ нея при най-доброто измиване на плодородните оржда; че най-слабото джхане на единъ боленъ сжобщава внезапно заразителната болестъ на сдрата сипаница; че хващането само на едно писмо предава една заразителна болестъ.

Причини чисто материални са достаточни да смутятъ равновесието на службите: виждало се е единъ страхъ, една подплаха да породи незабавно една желтеница; космите на главата да побълбятъ незабавно отъ скръбъ; докачителни думи да произведатъ една трѣска; недобри предвещания, едно нещастно предсказание, причиняватъ смъртъ въ опредѣлени дни; една внезапна невадѣйна радостъ, или скръбъ, произвежда незабавно смъртъ. Нѣма страна въ организма, която да не може да бѣде повредена отъ морални впечатления: пищеварителния каналъ, нервическата система, кръвообръщението. Това е, което позволява на Хацемавъ да изобразява болестите като „динамическо смущение, което нашия духовевъ животъ досеща по своя начинъ на чувствуване и на дѣйствиe; то е почти нематериални променения въ нашия начинъ на сжществуване“.

Първата причина на болестите ни е непозната; ние я преценяваме отъ нейните явления, нейните признаци, на които постоянното дълбоко и умно изучаване ни позволява сѣкога да изложимъ една пълна таблица.

Злото, като има едно динамическо начало, не може да бѣде унищожено, освенъ чрезъ една динамическа сила, която не може да бѣде друга, освенъ тая на лѣчителните средства. Но това, което дава собствено едно възможно дѣйствиe на лѣчителното средство, това, което го отличава отъ сѣко едно друго, то е свойството, чрезъ което лѣка произвежда въ организма една болестъ подобна на естествената, само по-силна отъ последната; чрезъ дѣйствието на една реакция, то подѣйствува да се изгони естествената болестъ, подиръ която изчезватъ и неговите

признаци, безъ да докарать ни вреда, ни смущение въ организма. Тѣзи ежедневни явления, потвърдени отъ самите закони на природата, се срѣщатъ непрестанно въ морално и материално отношение.

Въ морално отношение, едно дълбоко умислеване внезапно се разижда чрезъ нѣкоя лоша новина, предположена или истинска; сжлзите на очите преставатъ, ако този, който разговаря наскърбениа, начне да плаче по-силно; единъ умѣренъ смѣхъ се потушава отъ единъ по-силенъ; гнѣва победява гнѣва.

Въ физическо отношение, единъ неприатенъ джхъ се изгонва отъ единъ другъ по-силенъ; изъ далечъ, гласа на тона се намалява въ ушите на войника чрезъ думкането на барабана; като се сипва зората, свѣтлината ѝ помрачава тая на звѣздите; горчивината на едно нѣщо се изгубва при една друга по-силна; изгорелиа пржстъ става сжвршено здравъ като се потопа въ врѣла вода, т. е. чрезъ внезапно едно по-силно изгарене; една силна зжбна болка, ако се раздразне силно, преминува.

Тая динамическа сила, скрита въ вжтрѣшната сжщностъ на лѣчителните средства, не може да се узнае друго яче, освенъ чрезъ опита и наблѣудението вжрху дѣйствиата, които тя произвежда. Противъ болезнените признаци, постави подобни лѣчителни признаци по-силни: такова е главното научно-изкуствено лѣчение на Ханеманъ, което се развива по закона на подобните.

Живота на ясновидните сомнамбули подвжргнатъ ли е на опасностьъ?

(Изъ Journal du Magnétisme).

Цѣлата европейска преса дига голѣмъ шумъ по една история за сомнамбулизмъ, който се е свжршилъ съ смжрта на магнетизираното лице.

Ето работата:

—Г. де Саломонъ, богатъ собственникъ отъ Тусцеръ, Австрия, ималъ една млада дъщеря, Г-ца Елла, която въ сомнамбулизмъ добивала една рѣдка ясновидностъ. Тя бивала често магнетизирана отъ Г. Найкоммъ, единъ ученъ, който, както се вижда, се ползувалъ отъ една извѣстностъ за излѣкуваніята, които получилъ. Отъ нѣколко години той магнетизирвалъ Г-ца Елла, която, възползувана отъ ясновидството си, съществала болните и даже лиубопитните, като имъ давала сведения по тѣхното здравословно състояние.

Г. де Саломонъ, когато тѣзи резултати интересували много, публикувалъ миналата година, въ в. *Pesti Naplo*, единъ членъ, въ който той говорѣлъ така за опитите на Г. Найкоммъ съ дъщеря му:

„Найкоммъ, пишелъ той, завзема първо мѣсто между хипнотизаторите: той реализира у дома най-невѣроятните нѣща. Той сполучи да направи на нѣкои госпожи да забравятъ матерния си езикъ, той ги накара да се възиренесатъ въ най-нежното си дѣтиство, той ги накара да скачатъ като жеби.

„Забелѣжително е, че хипнотизма упражни върху здравіега на тѣзи госпожи едно цѣлебно дѣйствие. Дъщеря ми Елла бѣ по този начинъ изцѣрена отъ честите си главоболия. Въ хипнотическо състояние Елла е правѣла най-чудните нѣща. Тя намѣри единъ златенъ часовникъ, който майка ѝ бѣ изгубила; тя откри една кражба, обяви, че предмѣта на тая кражба ще бѣде възвѣрнатъ въ едно опредѣлено врѣме, и нейното пророчество се изпълни.

„Единъ день, контеса Елса Форгахъ изгуби една игла, която неможеше да намѣри. Г. Найкоммъ попита Елла въ хипнотическо състояние и Елла означи отведнѣжъ мѣстото, дѣто се намираше иглата: единъ жгълъ на стѣлбата. Присѣствуиущите се затекъха на означеното мѣсто и намѣриха изгубената драгоценностъ“.

Ето сега въ какви обстоятелства се е случило

трагическото събитие, тъй както го е разправилъ Д-ръ Фрагаси на редактора на „Budapesti Hirlap“:

„Г-ца Елла де Саломонъ се оставѣше твърдѣ доброволно да я хипнотизиратъ, защото се намираше добрѣ следъ всеко хипнотизиране и защото вѣрваше, че е полезна на другите. Когато на 17 Септември Г. Найкоммъ я хипнотизира, тя се виждаше много уморена и Г. Найкоммъ обяви, че ще пристѣпи къмъ единъ необикновенъ опитъ.

„Братъ му, който живѣеше въ Вершетцъ, илиуеше отъ нѣколко време крѣвъ и докторите не знаѣха да ли това е отъ стомаха или отъ бѣлите дробове. Найкоммъ поиска да получи едно вѣрно узнаване чрезъ посредството на Г-ца Елла.

„Той каза на заспалата млада мома съ единъ повелителенъ гласъ: „Ний сме въ Вершетцъ, виждате ли братъ ми? — Не го намирамъ“, отговори младата мома.

„Найкоммъ ѝ наложи разположението на кѣщата въ Вершетцъ и ѝ каза: „Ний сме въ Вершетцъ; братъ ми се намира въ третята стая.— Да, да, каза тогава Г-ца Елла съ увѣренность, ний сме вече вътрѣ.— Какъ е братъ ми?— Той е твърдѣ боленъ.— Какво има? Разправете ми каквото виждате.“

„Г-ца Елла, която не е отварѣла никога нѣкаква медицинска книга, не знаеше лѣкарския езикъ. Тя обясни обаче болестта на Найкоммовия братъ съ една такава точностъ, съ каквата единъ докторъ не би могълъ обясни.

„Въ този моментъ Г-ца Елла бѣше съвършено изтощена, лицето ѝ бѣше блѣдо — изпито; Найкоммъ поиска да ѝ зададе още единъ последенъ въпросъ: „Кажете ми, какво ще стане съ болестта на брата ми?“ Много мъчно Г-ца Елла отговори: „Пригответе се за цолно.“ Следъ туй младата мома падна отъ стола си; единъ малкъ викъ излѣзе изъ гърлото ѝ, езика ѝ се изилѣзе изъ устата и тя се прострѣ неподвижна. Между това пулса биеше още;

инжектираха ѝ етеръ, но напраздно: следъ нѣколко секунди тя умрѣ.“

Разпитваниата отъ такъвъ родъ са всекога уморителни за сѹжета, който бива въ него моментъ нервозенъ и впечатлителенъ до крайностъ и се вълнува извънъ мѣрката, като вижда близката смъртъ на единъ боленъ и скръбта, която тази смъртъ ще причини всредъ една фамилия. Живота на сѹжета е дѣйствително въ опасностъ; защото, ако мога да се изразя така, неговата чувствителностъ, неговия *животъ* е екстериоризиранъ (изваденъ, проявенъ на вънъ); той е раздвоенъ; духа му, астралното му (флуидно) тѣло, което се е пренесло далече къмъ болния, не е свързано съ физическото му тѣло, освенъ чрезъ една *флуидическа свръзка* крайно крѣпка, която най-малкото вълнение може да разкъса съвършено. Но тази опасностъ не е освенъ относителна. Тя не съществува освенъ за тѣзи, които не знаятъ средствата за поправяне въ тоя случай, или които се вълнуватъ много самите—тѣ, щото парализирватъ собствените си усилия.

Азъ съмъ ималъ ясновидни сѹжети въ такива обстоятелства. Въ отношение съ единъ боленъ, който ще умира, или като разпитвамъ по нѣкоя умрѣла личностъ, като я виждаше, сѹжета падаше неподвиженъ въ една криза прилична на примиране и на летаргия; и твърдѣ вѣроятно е, че безъ достатъчна помощъ, той можеше да придружи въ онзи свѣтъ тогосъ, когото виждаше вече тамъ. Но едно подухване възъ сѣрдцето съживяваше движениата на тоя органъ и едно повеление направено съ тихъ и авторитетенъ гласъ докарваха бързо сѹжета въ сомнамбулическото му състояние. Нѣколко думи изговорени тихо, съ убедителенъ прозвукъ, като му даваха подиръ това да разбере, че не се намира въ никаква опасностъ, довършваха да го успокоятъ и увѣрятъ. И тогазъ съ една удивителна ясновидностъ довършваше своето изследване, за голѣмо очудване на допитвача.